

ΙΑ΄.

Κατὰ τὰς ἐπομένας ἡμέρας ὁ βίος ἡμῶν καὶ αἱ σημειώσεις μου περιστρέφονται ἢ κυμαίνονται μεταξὺ τούτων μόνον τῶν λέξεων· «Πολεμιστήριον χωρὶς νὰ προβῶμεν εἰς μάχην· γεώμηλα· ἐκοιμήθημεν· γεώμηλα· πάλιν γεώμηλα· πολεμιστήριον· γεώμηλα καὶ πάντοτε γεώμηλα.» Δὲν ἤξεύρω ἂν καὶ αὕτη ἡ τροφή ἐνισχύῃ τὴν ἀνθρωπίνην διάνοιαν ὥς οἱ τροφοδόται μᾶς ἔλεγον περὶ τῶν ρεβιθίων, ἐπαινοῦντες αὐτά· ἀλλὰ τὴν καλὴν διάθεσιν φαίνεται ὅτι ὑποτρέφει, διότι ἡ ἡμετέρα εὐθυμία οὐδ' ἐπὶ στιγμὴν ἐξέλιπε, μέχρις οὗ ὅμως τέλος ἤρχισαμεν νὰ βαρύνωμεθα τὸ μικρὸν Egvny, καὶ νὰ ἐπιθυμῶμεν εὐρύτερον στάδιον ἐνεργείας. Καὶ ἐπὶ πολὺ δὲν ἤργησε νὰ ἐκτελεσθῇ ἡ ἐπιθυμία μας.

Τὴν 30 τοῦ μηνὸς διετάχθημεν νὰ κινηθῶμεν κατὰ τοῦ Montargis, ἵνα διώξωμεν ἐκεῖθεν τοὺς Γάλλους. Ἡ ἡμέρα ἦτον ψυχρὰ ἀλλ' ὥραία, καὶ ὅλοι εἴμεθα εὐθυμοί, καὶ πεπεισμένοι ὅτι δὲν ἐμέλλομεν τὴν φορὰν ταύτην νὰ εἴμεθα ἀπλοῖ θεαταὶ τῆς μάχης. Τὸ πυροβολικὸν ἐβάδιζεν ἐπὶ κεφαλῆς, καὶ συνέπεσε τὸ ζεῦγος τῶν πυροβόλων ἃ ἐγὼ διώκουν νὰ προηγῇται τῶν ἄλλων. Ἀμέσως δὲ πρὸ ἐμοῦ ἔβαινεν ὁ στρατηγὸς τοῦ ἡμετέρου σώματος Voigts-Rhetz μετὰ τοῦ ἐπιτελείου του.

Οὕτως ἐπορευόμεθα ταχέως ἐμπρὸς, καὶ ἐγὼ ἔ-

μελλον νὰ ριφθῶ πρῶτος εἰς τὸ πῦρ, ὅτε ἐξαίφνης νέος ἀξιωματικὸς τῶν καραβινοφόρων παρῆλθεν ἐμπρὸς μου μεθ' ὅλης τῆς ταχύτητος τοῦ ἵππου του, καὶ ἐλθὼν πρὸς τὸν στρατηγὸν, τῷ ἐνεχείρισε μικρὸν χαρτίον. Ὁ στρατηγὸς τὸν ἠρώτησε τί τρέχει, ἀλλ' ὁ δυσυχὴς ἦτον τόσον ἀσθμαίνων, ὥστε κατ' ἀρχὰς δὲν ἐδύνατο ν' ἀποκριθῇ. Ἄμα δ' ὁ στρατηγὸς ἀνέγνω τὸ χαρτίον, καὶ ἤκουσε τέλος καὶ τὸν ἀξιωματικὸν, στραφεὶς πρὸς ἐμὲ, «Μεταβολή!» διέταξε. Τὸ αὐτὸ ἔπραξα καὶ ἐγὼ, στραφεὶς πρὸς τοὺς κατόπιν μου ἐρχομένους, καὶ αὐτοὶ ἀλληλοδιαδόχως, μέχρι τῆς ὀπισθοφυλακῆς, ἥτις ἀμέσως ἐστράφη κατ' ἐναντίαν διεύθυνσιν, καὶ μετ' αὐτὴν βαθμηδὸν καὶ πάντες ἡμεῖς. Ἐλεγε δὲ, ὡς ἠκούσαμεν ἔπειτα, τὸ χαρτίον, ὅτι ὁ ἐχθρὸς προσέβαλλε τὸ Beaune μετὰ διπλασίων δυνάμεων.

Ὅπισω λοιπὸν πάλιν ὅσον εἶχον τάχους οἱ ἵπποι μας, μέχρις οὗ ἐφθάσαμεν εἰς λόφον πρὸ τοῦ σταθμοῦ τοῦ Beaune· καὶ ἐκεῖ, ὡς εἶχομεν διδαχθῇ παρ' αὐτῶν τῶν Γάλλων, ἐχώσαμεν ἀμέσως προσωρινὰ ὀχυρώματα, ἐθέσαμεν τὰ πυροβόλα ὀπισθεν αὐτῶν, καὶ περιεμένομεν τὰς ἐρυθρὰς περισκελίδας ὅπως πυροβολήσωμεν. Ἀλλὰ ματαίως περιεμένομεν, διότι δὲν ἦλθον ἱκανῶς πλησίον.

Ἐν τούτοις δὲ προσῆλθεν ὁ ταγματάρχης ἡμῶν, καὶ μοὶ εἶπε νὰ τὸν ἀκολουθήσω ἐμπρὸς, ἵνα παρατηρήσωμεν τὰ κινήματα τῶν Γάλλων, καὶ δυναθῶ ἐγὼ, ἐπιστρέφων εἰς τὴν κανονοστοιχίαν, νὰ

τῇ δώσω τὸ σύνθημα τοῦ πυροβολισμοῦ. Μετά τινα
 ἑλπεύοντες ἐφθάσαμεν εἰς ἄλλην κανονοστοιχίαν, ἥτις
 ὄρουτο εἰς ἰκανὴν ἀπόστασιν ἐμπρὸς ἡμῶν καὶ ἐπυ-
 ροβόλει. Οἱ Πρῶσσοι ἀκροβολισταὶ ἦσαν παρατεταγ-
 μένοι μόλις ἑξακόσια βήματα ἐμπρὸς ἡμῶν, καὶ ἐ-
 βλέπομεν ἄριστα πάσας τῶν τὰς κινήσεις. Εἶδον δὲ
 πολλοὺς ἐκ τῶν δυστυχῶν τούτων νὰ ἐγείρωνται αἰ-
 φνης, καὶ ἐν τῷ ᾧ νὰ πίπτωσιν ὀπίσω νεκροὶ, ἄλ-
 λοι δὲ νὰ ἐπανέρχωνται τετραυματισμένοι.

Φρικτὸν ἦτον τὸ θέαμα τῶν ἐπιστρεφόντων κα-
 θημαγμένων, ὠχρὸν ἐχόντων τὸ πρόσωπον καὶ τε-
 ταμένον τὸ ὄμμα, αὐτῶν ἐκείνων οἵτινες πρὸ ἡμι-
 σείας μόλις ὥρας γελῶντες ἐχλεύαζον τοὺς Γάλλους
 καὶ τὰς σφαίρας αὐτῶν. Ὁ ὑγιὴς στρατὸς ἐδύνατο
 νὰ τοὺς χλευάζῃ· ἀλλὰ τὰ θύματα αὐτῶν, οἱ ὑπὸ
 τῶν σφαιρῶν ἐκείνων βληθέντες, ἄλλα ἔφερον πρό-
 σωπα παρὰ τὰ τῆς χαρᾶς. Διὰ τοὺς μὴ λαβόντας
 πληγὴν, μεθ' ὧν καὶ ἐγὼ εἶχον μέχρι τῆς στιγμῆς
 ἐκείνης τὴν εὐτυχίαν νὰ συγκαταριθμῶμαι, μέγα εἶ-
 ναι τὸ μάθημα! Τὸν πόνον καὶ τὴν λύπην ἔβλεπον
 ἐξωγραφημένα εἰς τὴν ὄψιν ἐκείνου ὅστις πρὸ ὀλίγου
 ἐφαίνετο νομίζων ὅτι τὸν κόσμον ὅλον διὰ τῶν ἔρ-
 γων του θὰ ἐξεθάμβου καὶ θὰ συνεσχίαζεν. Ἦδη δὲ
 τίνα δὲν κινεῖ εἰς δάκρυα οἴκτου! Καὶ ὅμως οἱ τραυ-
 ματῖαι ἐμετροῦντο κατὰ χιλιάδας, καὶ ἐλέγετο ὅτι
 ἔπεσαν τρεῖς ἕως τέσσαρες χιλιάδες, χωρὶς ν' ἀναλο-
 γίζωνται οἱ λέγοντες, πόσαι συμφοραὶ, πόσαι τεθραυ-
 σμένοι καρδίαι γονέων καὶ συγγενῶν περιέχονται εἰς

τὴν μικρὰν ταύτην λέξιν ἕως ! Ὅταν δ' ὁ ἀριθμὸς δὲν ἔφθανε τοὺς χιλίους, τότε ὁ στρατὸς ἦτον πλήρης χαρᾶς, καὶ παιδρὰν ἔχων τὴν ὄψιν, ἔλεγεν ὅτι δὲν εἶχε ζημίας. Ἦτον δὲ φυσικὸν τοῦτο. Εἵχομεν τοσοῦτον ἐθισθῇ ὅλοι εἰς τὴν περιφρόνησιν τῆς ζωῆς, ὥστε ἀληθῶς νομίζω ὅτι περισσότερον ἐμεριμνῶμεν ἂν θὰ ἔχωμεν καλὴν κλίνην τὸ ἑσπέρας, παρ' ἂν μετὰ μίαν στιγμὴν θὰ ἤμεθα ψυχροὶ καὶ ξηροὶ ὡς τὰ ξύλα, ἢ ἂν θὰ μᾶς μένη δύναμις ἱκανὴ ὥστε νὰ εἰπῶμεν ἀκόμη καμμίαν εὐφυΐαν. Ἴδου μαθήματα οὐδέποτε λησμονούμενα.

Μετ' ὀλίγον εἶδομεν τοὺς Γάλλους ἐξερχομένους ἐκ μικροῦ δάσους, καὶ ἀμέσως τοὺς Πρώσσους ἀκροβολιστὰς ὀπισθοχωροῦντας ἐν τάξει. Ἀλλὰ δύο βολαὶ ἐκ τῆς κανονοστοιχίας παρ' ἣ ἱστάμεθα ἤρκεσαν ὅπως στείλωσι τοὺς Γάλλους πάλιν εἰς τὸ δάσος ὀπίσω· καὶ τοὺς Πρώσσους ἀξιωματικοὺς εἶδομεν ἐπίσης συλλέξαντας εὐθὺς τοὺς στρατιώτας των εἰς πυκνὴν παράταξιν, καὶ εἰσχωρήσαντας εἰς τὸ δάσος καὶ αὐτοὺς ἐπὶ τὰ ἴχνη τῶν Γάλλων.

Τέλος, μετὰ τὴν ἀψιμαχίαν ταύτην, ἐξήλθομεν ἀπὸ τοῦ Egny καὶ ἀπὸ τῶν γεωμήλων του, καὶ μετέβημεν εἰς ἄλλο χωρίον, καὶ αὐτὸ οὐχὶ μακρὰν τοῦ Beaune κείμενον. Πάντες δ' ἐνομίζομεν ὅτι τὴν μεθαύριον οἱ Γάλλοι θὰ ἐπεχείρουν μέγα τι καὶ σπουδαῖον, διότι ἦτον ἡ ἡμέρα ἐκείνη ἡ 2 Δεκεμβρίου, ἐπέτειος ἐπισήμων θριάμβων τῶν Γάλλων ἐπὶ Ναπολέοντος τοῦ Α'. Ἀλλὰ, πλὴν μικρῶν πυροβολισμῶν, οὐδὲν μέγα συνέβη.

Καὶ ὁμῶς συνέβη τι προξενῆσαν εἰς ἐμὲ βαθεῖαν ἐντύπωσιν. Ἐν ᾧ ἰστάμεθα, κατὰ τὸ σύνηθες, ἐντὸς αἰγροῦ, περιμένοντες νὰ ἔλθῃ καὶ ἡ ἡμετέρα σειρὰ πῶς ἀρχίσωμεν τὴν βροντώδη μετὰ τῶν Γάλλων συνδιάλεξιν, εἶδομεν ἐπανελθὸν ἐν τάγμα ἐκ τῆς μάχης, καὶ φέρον μεθ' ἑαυτοῦ πολλοὺς αἰχμαλώτους. Εἶπον ἤδη πῶς ἦσαν οἱ Γάλλοι αἰχμάλωτοι. Οἱ τοῦ στρατοῦ τῆς Αὐρηλίας κατὰ τοῦτο μόνον διέφερον, ὅτι ἦσαν τὸ πλεῖστον νεώτεροι, καί τινες μὲν πενιχρότερον, ἄλλοι δὲ φαντασικώτερον ἐνδεδυμένοι.

Μεταξὺ δὲ τῶν αἰχμαλώτων τούτων ἦσαν καὶ τρεῖς χωρικοὶ, οἵτινες κατηγγέλλοντο ὅτι εὐρέθησαν τυφλοῦντες τοὺς Πρώσσους τραυματίας. Τὸ τάγμα ἐστάθη ἐμ.πρὸς ἡμῶν, καὶ ἔθεσε τὰ ὅπλα εἰς πυραμίδας, καὶ συνῆλθον εἰς σύσκεψιν οἱ ἀξιωματικοὶ μετὰ τινων στρατιωτῶν οὓς ἐκάλεσαν ὡς μάρτυρας. Μετὰ πέντε λεπτὰ ἡ δίκη ἐπερατώθη, καὶ τοῦ θηριώδους κακουργήματος, ὡς φαίνεται, ἀποδειχθέντος, οἱ κακοῦργοι κατεδικάσθησαν εἰς θάνατον.

Ὁ ἀξιωματικὸς τῆς ὑπηρεσίας τοῖς ἐγνωστοποίησε τῆς δίκης τὸ ἀποτέλεσμα, καὶ τοῖς ἔδωκεν ἄλλα πέντε λεπτὰ ἵνα ἀνατείνωσι τὸν νοῦν πρὸς τὸν πλάστην των. Καὶ οἱ μὲν δύο ἐκιτρίνισαν ὅταν ἤκουσαν τὴν ἀπόφασιν, ἀλλὰ δὲν εἶπον λέξιν· ὁ δὲ τρίτος ἔπεσεν εἰς τὰ γόνατα, καὶ ἤρχισε νὰ παρακαλῇ διὰ τὴν ζωὴν του. Ὁ ἀξιωματικὸς ὁμῶς ἔρριψεν εἰς αὐτὸν βλέμμα περιφρονήσεως, καὶ τῷ ἔστρεψε τὰ νῶτα.

Περίεργον πῶς πολλάκις καὶ εἰς τὰς σοβαρωτέρας

περιστάσεις παρεισδύει καὶ αἰσθητὸν γίνεται τὸ γελοῖον! Οὕτω καὶ ἤδη εἰς ἡμᾶς, μᾶς ἐπῆλθε νὰ γελάσωμεν ὅτε εἶδομεν τὸν ἄθλιον τοῦτον ὅτι, μόλις ἀνεγερθεὶς, πρώτην ιδέαν εἶχε ν' ἀποτινάξῃ τὴν σκόνιν ἀπὸ τὰς περισκελίδας του!

Ἐν τούτοις ὁ ἀξιωματικὸς εἶχε παρατάξῃ ἕξ στρατιώτας, οἵτινες ἐγέμισαν τὰ ὅπλα των. Πλησιάσας δὲ τοὺς τρεῖς αἰχμαλώτους, τοὺς ἠρώτησεν ἂν θέλωσι νὰ τοῖς δεθῶσιν οἱ ὀφθαλμοί. Οὗτοι δ' ἀπεκρίθησαν ὅτι δὲν θέλουσι, καὶ ἐστάθησαν τρέμοντες εἰς μίαν γραμμὴν ὁ εἰς πλησίον τοῦ ἄλλου. Τότε ἡ λέξις « πῦρ!!! » ἠκούσθη, καὶ ἀντήχησεν ὁ κρότος τῶν ἕξ πυροβόλων, καὶ ἡ αἵματηρὰ στρατιωτικὴ δικαιοσύνη εἶχεν ἐκτελεσθῇ.

IIΕ.

Βαθμηδὸν ἡ μάχη ἔπαυσε, καὶ ἡμεῖς ἐπεστρέψαμεν εἰς τὰ ἴδια. Ἡ δευτέρα Δεκεμβρίου εἶχε παρέλθει χωρὶς νὰ συμβῇ τι ἄξιον λόγου. Ἐπομένως ἐκινήσαμεν, ἴσως ὁμῶς οὐχὶ μόνον διὰ τοῦτον τὸν λόγον, τὸ ἑσπέρας τῆς αὐτῆς ἡμέρας, καὶ ἐπροχωροῦμεν διὰ μεγάλων πορειῶν, καὶ διὰ ψύχους δυναμέου καὶ τὸ αἷμα αὐτὸ εἰς τὰς φλέβας μας νὰ παγώσῃ, πρὸς τὴν πόλιν τῆς Αὐρηλίας.

Μετ' οὐ πολὺ δ' ἐφθάσαμεν τὸν ἐχθρὸν, αὐτοὺς ἐκείνους οὓς εἶχομεν πολεμήσει ἐν Beaune, καὶ ρίπτοντες αὐτοὺς ἀπὸ χωρίου εἰς χωρίον καὶ ἀπὸ χα-